

породжує появу нових прав та свобод людини, і водночас, несе собою нові виклики та загрози. Визнання прав та свобод людини та громадянина державою, означає юридичне їх закріплення у діючому законодавстві та запровадження належного механізму їх захисту.

Загалом поняття розвитку прав людини розглядають переважно в історичному аспекті через покоління прав людини. Права людини, як зазначає Ю. Шемшученко, – історично мінлива категорія, яка еволюціонує разом із суспільством та державою. Багатогранність людини породжує невичерпність її прав. Разом з людиною, її рівнем розвитку та значенням у соціумі постійно змінюються і її права, їх пріоритети.

Один із напрямів розвитку каталогу прав людини, на думку О. М. Прієшкіної, може бути пов'язаний із новими революційними відкриттями і досягненнями в практичній медицині та в біології, що стосуються самої природи людини як біологічної істоти (клонування, геномодифікована продукція та ін.), і в цілому з науково-технічною революцією. В. В. Завальнюк звертає увагу на появу та юридичне оформлення категорії соматичних прав людини під впливом інформаційної революції. Нерідко місце соматичних прав у системі прав людини визначають через категорію четвертого покоління прав людини. Л. В. Карнаушенко звертає увагу, що нові глобальні процеси вимагають іншого рівня «екологізації прав».

Як підсумовує С. П. Добрянський, права людини виникають та розвиваються на основі природно-біологічної та соціальної сутності людини (синкретично пов'язаних та взаємообумовлених) з урахуванням постійно змінюваних умов життя суспільства, опосередковуваних суспільними відносинами.

Слід підкреслити, що четверте покоління прав людини ніяким чином не означає нівелювання попередніх поколінь. Кожне наступне покоління доповнює, уточнює попереднє.

У процесі забезпечення прав людини, саме права мають виступати основним орієнтиром і самоцінністю, якими має керуватися держава. Якщо цей обов'язок дотримується, то суспільство може бути визнане стабільним та стійким. Сучасна концепція прав людини базується, у тому числі, на *невідчужуваності* та *природному характері* прав людини.

Отже, не повинна викликати сумніву необхідність постійного перегляду всезагальних стандартів прав людини.

Одержано 17.04.2018

**НАУКОВИЙ ГУРТОК
КАФЕДРИ КОНСТИТУЦІЙНОГО І МІЖНАРОДНОГО ПРАВА
ФАКУЛЬТЕТУ № 4**

УДК 342.721

Анастасія Миколаївна ФЕДОРЧЕНКО,
курсант групи Ф1-408 ХНУВС

*Науковий керівник: доцент кафедри конституційного і міжнародного права
факультету № 4 ХНУВС кандидат юридичних наук, доцент Гудзь Т. І.*

ПРАВО НА ЕВТАНАЗІЮ ЯК ПРОЯВ СВОБОДИ ЛЮДИНИ

Україна, обравши шлях побудови демократичної, правової, соціальної держави, закріпила в Конституції 1996 р. ряд основоположних прав і свобод людини, серед яких основне місце займає право людини на життя (ст. 27). Це право є тим основним, невід'ємним соціальним благом, яке представляє собою форму існування людини як такої.

Право на життя реалізується шляхом вжиття з боку держави широкого спектру заходів, серед яких ключовим є забезпечення ефективного функціонування системи охорони здоров'я.

На сьогоднішній день в більшості країн медицина досягла значних успіхів у підтриманні життя людини. Разом з тим, не поодинокими є випадки наявності у людини невиліковної хвороби, яка спричиняє біль і страждання, коли лікарі не в змозі допомогти хворому. Останніми роками все частіше проблема таких людей вирішується за допомогою евтаназії.

Під терміном «евтаназія» розуміють припинення (або скорочення) лікарем життя людини, яка страждає невиліковним захворюванням, відчуває нестерпні страждання, на задоволення прохання хворого в безболісній або мінімально болісній формі з метою припинення страждань.

Такий спосіб припинення страждань невиліковно хворої людини отримує все більше прибічників у всьому світі. Як наслідок, державами приймаються закони, які легалізують право на евтаназію (Бельгія, Голландія, Франція). Це дає людині можливість реалізувати свою свободу щодо вирішення питання: жити чи померти? Так, у Голландії, згідно із Законом «Про припинення життя за бажанням чи допомогу в самогубстві», передбачена можливість здійснення асистованого суїциду та евтаназії. Відповідно до цього закону кожен, хто досяг 16 років, має право самостійно визначити порядок та спосіб завершення свого життя. У Бельгії дане право визнається виключно за особами, які досягли 18 років. Тобто мова йде про те, що людина повинна чітко усвідомлювати наслідки застосування евтаназії і неможливість зворотних дій випадку її здійснення. Задля цього визначено певний порядок та умови «легкої смерті». Для здійснення евтаназії необхідне дотримання 3-х умов: 1) евтаназія повинна бути добровільною; 2) тільки лікар може надавати допомогу або здійснювати евтаназію; 3) з медичної точки зору стан пацієнта повинен бути критичним.

У будь-якому випадку на першому місці стоїть свобода людини стосовно прийняття такого рішення. Адже свобода – це здатність людини чинити у відповідності до власних бажань, інтересів, цілей на основі знання про об'єктивну дійсність. Свобода – це можливість вибору варіантів подій. Як зазначається у науковій літературі, людина володіє свободою вибору і одночасно несе відповідальність за те, що з нею відбувається. Відсутність вибору дорівнює відсутності свободи.

Але одночасно з цим викликають стурбованість питання щодо застосування евтаназії щодо новонароджених або людей, які не здатні самостійно, свідомо прийняти таке рішення. Зрозуміло, що у випадку прийняття даного рішення